

OBSERVAȚII CRITICE PRIVIND REDAREA LIMBAJULUI JURIDIC ÎN DICȚIONARUL LIMBII ROMÂNE.

LITERELE A-D

Prof.univ.dr. Teodor SÂMBRIAN,
Universitatea din Craiova
sambrianteodor@yahoo.com

Abstract:

Our article aims to review or to complete the definitions of 75 words from the Dictionary of the Romanian Language from the viewpoint of the legal language. In the first part, where 20 words are being examined, whose definitions indicate the belonging of the word or of its sense to a certain semantical area of the legal language, the author, after an argumentation that inevitably supposes short critical digressions from the area of legal sciences, suggests another definition, strictly reduced to the linguistic elements. In the second part, we propose definitions for the legal sense of yet another 55 words from the *Dictionary of the Romanian Language*.

Keywords: *Dictionary of the Romanian Language*, Lexicology, Legal Linguistics, technical-scientific speciality language.

1. Precizări prealabile

Dreptul, fără a constitui un limbaj în sine, (Kalinovski 1966: 56, ap. Popescu și Iliescu 1979: 88), posedă o formă lingvistică, limbajul său având o structură specifică prin care sunt exprimate și comunicate diversele dispoziții normative și explicate instituțiile juridice. Datorită acestui fapt, el posedă „proprietăți care se oferă unei analize semiotice, pragmatice, semantice și sintactice” (*Ibidem*).

În acest articol, ne limităm la aspectul semantic prin analiza definițiilor a 75 de cuvinte din DLR.

În prima parte, examinăm 20 de cuvinte ale căror definiții indică apartenența cuvântului sau a sensului la o anumită sferă semantică din cadrul

limbajului juridic. Analiza fiecărui cuvânt cuprinde trei secțiuni în următoarea succesiune: a) Definiția din DLR cu indicarea, în cazul cuvintelor polisemantice, a numărului de sens astfel cum îl înregistrează MDA în cazul sensurilor juridice; b) Critica definiției, secțiunea cea mai consistentă a analizei, în care recurgem de cele mai multe ori, în mod inevitabil, la argumente juridice pentru a demonstra erorile dicționarului; c) Definiția propusă este secțiunea cea mai importantă. Am optat pentru forma „clasică”, respectiv o definiție logică în care se regăsesc genul proxim și diferența specifică, eliminând detaliile extralingvistice, astfel încât să rezulte o definiție lexicografică și cât mai scurtă cu putință. La secțiunile a) și c), după modelul MDA, am semnalat în paranteze explicative, când a fost cazul, informații privind domeniul din care face parte cuvântul analizat, aria de răspândire, specificarea domeniului de referință al sensului respectiv sau unități frazeologice. Toate parantezele explicative conțin abrevieri conform listei de abrevieri.

În partea a doua, prezentăm 55 de cuvinte-titlu în cazul cărora DLR nu reține și sensul juridic. Pentru fiecare cuvânt sunt redată sensurile cu care cuvântul apare în DLR, urmate de definițiile pe care le propunem pentru sensul juridic. La rândul său, fiecare definiție pe care o propunem este exemplificată cu unul sau mai multe citate excerptate din peste 60 de lucrări din domeniul dreptului (drept civil, drept penal, drept procesual penal, drept comercial, drept internațional public, drept canonic, drept roman, istoria dreptului și legislație) în care se regăsește sensul ignorat de DLR. După fiecare cuvânt-titlu este menționată categoria morfologică comună tuturor sensurilor la cuvintele polisemantice și abreviată conform listei de abrevieri, în timp ce la cuvintele cu sensuri care aparțin mai multor clase morfologice am indicat categoria morfologică respectivă după fiecare număr de sens. Fiecare definiție pe care o propunem este precedată de indicația numărului de sens raportată la MDA, precum și de o paranteză explicativă în care am inclus, sub formă abreviată, domeniul din care face parte sensul respectiv, aria de răspândire sau semnalarea unităților frazeologice.

2. Lista de abrevieri

<i>adj</i>	adjectiv
al.	alineat(ul)
ap	apud
art.	articol(ul)
Ast	astronomie

c.civ.	cod(ul) civil
c.com.	cod(ul) comercial
Chm	chimie
Cmr	comerț
d.	despre
DLR	Dicționarul Limbii Române
etc.	et cetera
fig.	figurat
Fin	finanțe
iuz	ieșit din uz
îc	în compusul
îdr	în dreptul roman
îe	în expresia
înv	învechit
îoc	în opoziție cu
îs	în sintagma
îȚR	în Țările Române
îvp	învechit și popular
îvr	învechit și rar
îvT	învechit în Transilvania
Jur	științe juridice
liv	livresc
MDA	Micul Dicționar Academic
Mol	Moldova
mpl	mai ales la plural
nr.	numărul
Orn	ornitologie
pex	prin extensiune
pop	popular
<i>sf</i>	substantiv feminin
Si:	sinonim
<i>sm</i>	substantiv masculin
<i>smf</i>	substantiv masculin și feminin
<i>sn</i>	substantiv neutru
spc	specializat
Trs	Transilvania
ult.	ultim
<i>v</i>	verb
Vân	vânătoare
<i>vr</i>	verb reflexiv

<i>vt</i>	verb tranzitiv
<i>vtr</i>	verb tranzitiv, reflexiv

3. Definiții greșite

Aducere

a). Definiția din DLR: 23 (Jur; înv; îe) Mandat de ~ Ordin scris prin care un inculpat este chemat în fața justiției.

b). Critica definiției: În primul rând, este nejustificată mențiunea din paranteza explicativă, conform căreia expresia *mandat de aducere* ar fi învechită, întrucât atât în codul de procedură penală din 1968 (art. 182, 183, 472 al. 1), cât și în codul de procedură penală din 2010 (art. 265, 266) se folosește aceeași expresie. În al doilea rând, definiția este incompletă, deoarece nu numai inculpatul poate fi adus cu mandat în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată, ci și alți participanți sau subiecți, precum suspectul, sau martorul (Dongoroz et al., 1976:370).

c). Definiția propusă: (Jur; îe) *Mandat de ~ Act procedural* prin care o persoană este adusă în fața organului de urmărire penală sau a instanței de judecată.

Amnistie

a). Definiția din DLR: Act al puterii suverane, cu caracter colectiv, prin care unei categorii întregi de indivizi sau de fapte penale (crime, delict etc.) li se suspendă pedeapsa.

b). Critica definiției: Definiția este greșită din trei puncte de vedere. În primul rând, exemplificarea faptelor penale prin *crime, delict etc.* este desuetă, corespunzând clasificării tripartite a infracțiunilor pe care o făcea codul penal din 1864 (crime, delict și contravenții) și, respectiv, clasificării bipartite a infracțiunilor potrivit codului penal din 1936 (crime și delict), astfel cum a fost revizuit în anul 1948. Codul penal din 1968 nu a mai conținut nicio dispoziție referitoare la clasificarea infracțiunilor, considerată de doctrină ca lipsită de un temei științific (Dongoroz et al. 1969: 129), concepție ce a fost menținută și de actualul Cod penal (Legea nr. 286/2009), în vigoare de la 1 februarie 2014.

În al doilea rând, partea finală a definiției (*se suspendă pedeapsa*) nu este exactă deoarece, potrivit însuși DLR, sensul juridic al verbului *a suspenda* este „A face să înceteze temporar, în condițiile prevăzute de lege” (o acțiune judiciară, executarea unei pedepse, exercitarea unui drept etc.). Or, efectele amnistiei nu sunt temporare, ci permanente. În al treilea rând, sunt inutile și mențiunile privitoare la *caracterul colectiv* și la faptul că amnistia se acordă

unei *categorii de indivizi*, deoarece toate acestea rezultă din împrejurarea că amnistia se aplică unor fapte penale, deci nu unor indivizi, persoana făptuitorului neprezentând relevanță, așa cum se întâmplă la grațiere. Cu alte cuvinte, prin amnistie, legiuitorul, din diferite motive, renunță la aplicarea legii penale pentru anumite infracțiuni (care nu sunt însă dezincriminate), cu consecința înlăturării răspunderii penale pentru toți făptuitorii (Dongoroz et al. 1970: 336).

c). Definiția propusă: Act al puterii de stat prin care se înlătură răspunderea penală pentru anumite infracțiuni săvârșite.

Antihreză

a). Definiția din DLR: Contract prin care se dă creditorului dreptul de a uza de un bun imobil ipotecat, scăzând eventualele beneficii din dobânzile și apoi din capitalul datorat.

b). Critica definiției: Definiția din DLR este susceptibilă să provoace confuzie între două tipuri de garanții reale, respectiv antihreza și ipoteca, prin menționarea faptului că obiectul antihrezei ar fi un *bun imobil ipotecat*. Or, în cazul unui imobil ipotecat, acel bun rămâne în posesia debitorului care poate să-l administreze în continuare, să-l greveze eventual cu alte sarcini și chiar să-l înstrăineze (Alexandresco 1911: 544), în timp ce în antihreză debitorul este deposedat de imobilul ce face obiectul garanției, creditorul antihrezist având dreptul să-și însușească fructele acelui imobil, cu obligația însă de a le imputa asupra dobânzilor creanței și, în subsidiar, asupra capitalului (Hamangiu et al. 1929: 1073).

c). Definiția propusă: Contract prin care se remite creditorului cu titlu de garanție posesia unui imobil până la achitarea datoriei, cu dreptul pentru creditor de a-și însuși fructele și veniturile imobilului în contul dobânzilor și apoi al capitalului datorat.

Autor

a). Definiția din DLR: Persoană care comite o infracțiune.

b). Critica definiției: Definiția este imprecisă și inexactă din punct de vedere juridic, excluzând situațiile în care o infracțiune este comisă de o pluralitate de infractori sub forma participației penale. Astfel, este posibil ca o infracțiune să fie săvârșită de un grup de participanți, din care unii efectuează acte de executare, alții efectuează acte de determinare sau de instigare, iar alții efectuează acte de ajutorare a celor care execută sau care instigă la executarea infracțiunii (Dongoroz et al. 1969: 189). Toți comit aceeași infracțiune, dar nu toți au calitatea de autori, ci numai cei care efectuează acte de executare.

c). Definiția propusă: Persoană care comite în mod nemijlocit o infracțiune.

Bigamie

a). Definiția din DLR: Infracțiune penală ce constă în încheierea unei căsătorii, de către o persoană căsătorită, fără a i se fi desfăcut căsătoria anterioară.

b). Critica definiției: Această definiție conține două greșeli de exprimare și, pe de altă parte, este incompletă. Prima greșeală de exprimare privește sintagma *infracțiune penală* ce constituie un pleonasm, întrucât, în contextul din definiție, termenul *infracțiune* nu poate avea decât un caracter penal, sensul fiind cel enunțat de MDA la nr. 5, și anume, „Faptă care prezintă pericol social, constând în săvârșirea cu vinovăție a unei abateri de la legea penală, și care este sancționată de lege.” A doua greșeală de exprimare privește parte finală a definiției, precizarea *fără a i se fi desfăcut căsătoria anterioară* fiind superflua, întrucât este evident că prin persoană căsătorită se înțelege o persoană legată printr-o căsătorie valabilă și care, la data săvârșirii faptei, nu fusese legal desfăcută (Dongoroz et al. 1972: 556). În fine, definiția din DLR nu include și cazul de comitere a infracțiunii de bigamie de către o persoană necăsătorită care încheie o căsătorie cu o persoană pe care o știe căsătorită și care a fost incriminat de toate codurile penale românești, respectiv din anul 1864 (art. 271, al. 2), din 1936 (art. 443), din 1968 (art. 303, alin. 2), și din anul 2009 (art. 336 al. 2).

c). Definiția propusă: Infracțiune ce constă în încheierea unei noi căsătorii de către o persoană căsătorită sau în încheierea unei căsătorii de către o persoană necăsătorită cu o persoană pe care o știe căsătorită.

Chirografar

a). Definiția din DLR: (Jur; înv) **1. adj.** Care se întemeiază pe un act scris. **2. a.** Fără ipotecă. **3-4. smf.; adj.** (Persoană) care deține un drept de creditor pe baza unui act sub semnătură privată.

b). Critica definiției: În primul rând, suntem datori să precizăm că menționarea în paranteza explicativă ce precede sensurile cuvântului-titlu *chirografar* a abrevierii (în) pentru indicarea faptului că din perspectiva temporală, termenul ar fi învechit, este nejustificată. Specific limbajului juridic, cuvântul *chirografar*, în sintagma *creditor chirografar*, se regăsește în mod constant în toată doctrina care tratează despre efectele actului juridic în raport cu persoanele (Cantacuzino 1921: 448; Hamangiu et al. 1928: 179; Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 244; Negru 1958: 101; Ionașcu et al. 1967: 312; Cosma 1969: 385; Pop și Beleiu 1974: 374; Stătescu și Bîrsan 1981: 81;

Costin et al. 1980: 165; Beleiș 1992: 168; Dogaru 1996: 283; Boroi 1997: 165; Cercel 2006: 228). În ceea ce privește cea de a doua definiție, respectiv *Fără ipotecă*, ea este incompletă deoarece se referă numai la o cauză de preferință de care este lipsit creditorul chirografar, ignorându-se și alte cauze, precum privilegiul și gajul. În cazul celei de-a treia definiții, sunt criticabile, pe de o parte, sintagma *drept de creditor* (corect: drept de creanță) și, pe de altă parte, specificarea conform căreia izvorul dreptului de creanță ar fi numai un *act sub semnătură privată*, mențiune, care dat fiind caracterul său limitativ, este greșită deoarece, în realitate, nu există nicio restricție în privința condițiilor de valabilitate referitoare la forma actului juridic din care s-a născut creanța. În concluzie, creditorul chirografar este acea persoană al cărei drept de creanță nu este însoțit de niciun privilegiu sau de vreo garanție reală (ipotecă, gaj, drept de retenție), creanța sa fiind mai nesigură decât cea deținută de un creditor privilegiat, ipotecar, gajist sau retentor.

c). Definiția propusă. (Persoană) al cărei drept de creanță nu este garantat cu un privilegiu, ipotecă, gaj sau drept de retenție.

Coautor

a). Definiția din DLR: Persoană care a săvârșit o infracțiune împreună cu altele, raportat la acestea.

b). Critica definiției: Definiția este inexactă deoarece, astfel cum este formulată, poate să includă, pe lângă coautori, și alți participanți la comiterea aceleiași infracțiuni, precum instigatorii sau complicii. De asemenea, nu este suficient de precisă, în lipsa menționării că este vorba de săvârșirea aceleiași infracțiuni putându-se înțelege și o situație în care mai multe persoane comit împreună activitatea infracțională în baza aceluiași plan prestabilit, fiecare însă săvârșind o altă infracțiune, caz în care, fără îndoială, nu poate fi vorba de coautori.

c). Definiția propusă: Persoană care a săvârșit aceeași infracțiune împreună cu altele în mod nemijlocit.

Coinculpat

a). Definiția din DLR: Inculpat împreună cu alții în aceeași infracțiune penală.

b). Critica definiției: Coinculpatul este un subiect al procesului penal și, din punct de vedere al legii penale aplicabilă în acest caz, sintagma *infracțiune penală* este, cum s-a arătat (a se vedea *bigamie*) pleonastică, fiind suficient termenul de *infracțiune*. Pe fond, definiția este incompletă întrucât se referă numai la una din cele două ipoteze în care o persoană poate avea calitatea de coinculpat, respectiv, numai la aceea a coinculpaților în aceeași

cauză, adică a persoanelor care în calitate de subiecți activi ai aceleiași infracțiuni (autori, instigatori, complici) au dobândit calitatea de inculpați prin punerea în mișcare a acțiunii penale, în vederea soluționării cauzei privind infracțiunea săvârșită de ei (Antoniou et al. 1988: 55). S-a ignorat ipoteza în care persoane care au calitatea de inculpați în cauze penale diferite, fiind subiecți activi ai unor infracțiuni diferite, sunt judecate în cadrul aceluiași proces ca urmare a indivizibilității sau conexității ce poate exista între acele pricini (*Ibidem*: 56), adică ipoteza coinculpaților în același proces.

c). Definiția propusă: Inculpat împreună cu alții în aceeași infracțiune sau în același proces.

Cominatoriu

a). Definiția din DLR: **2.** (îs) *Daune cominatorii*. Sumă de bani care urmează a se plăti periodic de către o persoană până la achitarea obligației ce îi revine.

b). Critica definiției: Definiția este imprecisă, susceptibilă să provoace grave confuzii, mai ales unor persoane care nu au cunoștințe juridice. Astfel, ea poate lăsa să se înțeleagă că daunele cominatorii ar putea fi un mijloc de despăgubire a creditorului și că, în lipsă de alte precizări, ele privesc orice fel de obligații ale debitorului. Or, trebuie spus că daunele cominatorii nu se aplică obligațiilor având drept obiect sume de bani, deoarece acestea produc dobânzi în caz de întârziere a plății (Stătescu și Bîrsan 1981: 321) și nici obligațiilor ce au ca obiect transmiterea dreptului de proprietate sau a altui drept real, ci numai obligațiilor de a face și de a nu face care se execută în natură. Daunele cominatorii nu sunt un mijloc de despăgubire a creditorului (Costin et al. 1980: 172), neavând un caracter reparatoriu, ci mai degrabă caracterul unei sancțiuni civile (Dogaru și Drăghici 2002: 461), fiind un mijloc de constrângere a debitorului prin amenințarea pe care o prezintă suma de bani stabilită prin hotărâre judecătorească în cazul în care întârzie să-și execute obligația asumată.

c). Definiția propusă: Sumă de bani stabilită prin hotărâre judecătorească pe care debitorul unei obligații de a face sau de a nu face este constrâns să o plătească, pentru fiecare zi de întârziere, până la executarea în natură a obligației sale.

Comisiv

a). Definiția din DLR: Săvârșit prin încălcarea legii.

b). Critica definiției: Definiția este inexactă, nereușind să surprindă ceea ce constituie diferența specifică a adjectivului *comisiv* în raport cu alți termeni, nesinonimi, în cazul cărora este adevărată aceeași definiție, căci

încălcarea legii poate fi săvârșită atât prin acțiuni sau comisiuni (Dongoroz et al. 1969: 108), cât și prin inacțiuni sau omisiuni (*Ibidem*). Concludent pentru stabilirea sensului corect al cuvântului *comisiv* este următorul text în care se explică cele două forme – acțiunea și inacțiunea – sub care se poate realiza încălcarea legii penale:

O infracțiune este de acțiune (comisivă) atunci când prin săvârșirea ei se face (se comite) ceea ce legea oprește (omor, furt etc.); o infracțiune este de inacțiune (de omisiune) atunci când săvârșirea ei constă în nefacerea (omiterea) a ceea ce legea pretinde (nedenumțarea, nepredarea unor produse, neprezentarea la concentrare) (Dongoroz et al. 1969: 108-109).

Acest text este lămuritor și pentru stabilirea etimologiei termenului *comisiv* (în DLR etimologia este dată ca necunoscută), respectiv *comis*⁵ (așa cum pentru *omisiv* DLR indică etimologia *omis*.) Așadar, din punct de vedere semantic, adjectivul *comisiv* este înrudit cu substantivul *comisiune*. Precizăm însă că DLR reține termenul *comisiune* numai ca variantă lexicală a cuvântului-titlu *comisie* care, la rândul său, conține 11 definiții corespunzătoare diverselor sensuri, niciunul referitor la sensul cu care cuvântul în formularea *comisiune* apare în domeniul științelor juridice, cu precădere în domeniul științelor penale. Din acest punct de vedere, *comisiune* poate fi definit ca *acțiune de a comite o încălcare a unei legi sau a altui act normativ*.

Iată câteva exemple din doctrina juridică în care *comisiune* apare cu acest sens: (1) *Acțiunea poate fi de două feluri, după cum se manifestă printr-o activitate pozitivă=comisiune sau printr-o activitate negativă=omisiune* (Tanoviceanu, 1924:395); (2) *Bineînțeles, exercițiul abuziv al unui drept se poate înfățișa în forma unui act de comisiune* (Eliescu, 1972:168); (3) *Elementul material al infracțiunii de neglijență în serviciu constă alternativ fie într-o inacțiune (omisiune), fie într-o acțiune (comisiune)* (Dongoroz et al., 1972:104).

c). Definiția propusă: (Jur; îoc *omisiv*; d. încălcarea unei legi sau a unui alt act normativ). Care a fost săvârșit printr-o acțiune.

Comodat

a). Definiția din DLR: (Jur) Tip de contract de închiriere care nu prevede obligații financiare.

b). Critica definiției: Definiția este profund greșită. În primul rând, este greșit genul proxim, întrucât comodatul nu este un contract de închiriere sau locațiune, ci una dintre cele două forme ale contractului de împrumut,

respectiv, împrumutul de folosință, unde împrumutatul este obligat să restituie bunul împrumutat în natura sa specifică, spre deosebire de cealaltă formă – împrumutul de consumație – în care împrumutatul este obligat să restituie bunuri similare cu cele împrumutate (Zinveliu 1978: 225). În al doilea rând, este eronată afirmația conform căreia acest tip de contract nu prevede obligații financiare. Este adevărat că acest contract este esențialmente gratuit, dar gratuitatea nu este contrară stipulării în sarcina comodatului a plății unei sume de bani reprezentând contravaloarea uzurii suferite de lucru din cauza folosinței (Deak 1996: 292).

Așadar, în timp ce contractul de închiriere este un contract sinalagmatic și este esențialmente oneros, în care ambele părți contractante urmăresc un interes patrimonial, comodatul sau împrumutul de folosință este un contract esențialmente gratuit și unilateral, care naște obligații numai pentru comodat (în principal, restituirea la scadență a lucrului împrumutat în natura sa specifică) (Deak 1996: 295).

c). Definiția propusă: (Jur) Tip de contract de împrumut prin care o persoană remite cu titlu gratuit un lucru spre folosință temporară altei persoane cu obligația pentru aceasta de a-l restitui în natură, în individualitatea sa.

Condamnat

a). Definiția din DLR: (Persoană) care a fost osândită printr-o sentință.

b). Critica definiției: Definiția este parțial greșită, întrucât *sentință* semnifică o hotărâre judecătorească prin care instanța de judecată soluționează cauza în primă instanță sau prin care se dezinvestește fără a pronunța o soluție (Antoniou et al. 1988: 252). Or, o persoană poate fi condamnată și printr-o decizie, adică printr-o hotărâre judecătorească dată în apel, în recurs sau cu ocazia exercitării unei căi extraordinare de atac. Pe de altă parte, exprimarea este desuetă prin folosirea termenului *osândită*.

c). Definiția propusă: (Persoană) împotriva căreia a fost pronunțată o hotărâre judecătorească de condamnare rămasă definitivă.

Consolidare

a). Definiția din DLR: **5** (Jur) Reunire a unei proprietăți și a uzufructului.

b). Critica definiției: definiția este foarte vagă și incompletă. Conform DLR, *reunire* semnifică fie „adunarea la un loc”, fie „regrupare”, fie „întrunire”. În consecință, din definiție ar putea reieși că sensul cuvântului *consolidare* ar putea să fie „adunarea la un loc a unei proprietăți și a uzufructului”, afirmație care, în lipsa altor precizări, ar fi incorectă în

condițiile în care se poate înțelege că este vorba de un drept de proprietate și de un drept de uzufruct care se exercită fiecare asupra unui obiect distinct. Or, în situația în care o persoană deține un drept de proprietate deplină asupra unui lucru, nu există *consolidare*. Pentru a fi în prezența *consolidării* este necesar ca o persoană care exercită dreptul de uzufruct asupra unui lucru să dobândească și dreptul de proprietate asupra aceluiași lucru, respectiv, dreptul de dispoziție sau nu da proprietate, caz în care ar înceta dreptul de uzufruct, care, în sine, este un dezmembrământ al dreptului de proprietate, persoana respectivă devenind proprietar deplin asupra acelui lucru. Dezmembrământul – termen care nu se regăsește în DLR – este un drept real rezultat din separarea atributelor componente ale dreptului de proprietate (dreptul de dispoziție, dreptul de folosință și dreptul de a culege fructele sau veniturile produse de un lucru). Pe lângă uzufruct, există și alte dezmembrăminte ale dreptului de proprietate, precum dreptul de uz, dreptul de abitație, dreptul de servitute, dreptul de superficie (Stătescu și Bîrsan 1980: 255). Și aceste drepturi reale se pot stinge prin consolidare. Astfel, dreptul de uz se poate stinge și prin dobândirea de către uzuar a dreptului de proprietate; dreptul de abitație se poate stinge prin întrunirea în persoana abitatorului, pe lângă această calitate, și a celei de proprietar; dreptul de superficie poate înceta prin dobândirea de către superficiar a dreptului de proprietate asupra construcției sau plantației ridicată pe acel teren; dreptul de servitute se poate stinge prin reunirea în aceeași persoană a calității de proprietar, atât cu privire la fondul dominant, cât și cu privire la fondul aservit. (Costin și Costin 1997: 257).

c). Definiția propusă: (Jur) Stingere a unui dezmembrământ al dreptului de proprietate (uzufruct, servitute, superficie etc.) prin revenirea în aceeași persoană a dublei calități de titular al dreptului de proprietate și al dezmembrământului asupra aceluiași lucru.

Constitut

a). Definiția din DLR: Tip de contract prin care cineva se angajează să plătească o sumă de bani.

b). Critica definiției: Definiția este criticabilă din cauza impreciziei sale care poate să provoace confuzii, întrucât un contract prin care cineva se angajează să plătească o sumă de bani poate să fie un contract de împrumut, un contract de donație, un contract de fideiusiune sau un alt contract nenumit. În realitate, constitutul este un contract întâlnit în dreptul roman, ce presupunea întrunirea următoarelor condiții: o datorie preexistentă, stabilirea unui alt termen pentru achitarea datoriei preexistente, obligația debitorului de a plăti suplimentar o sumă de bani cel mult egală cu suma datorată inițial (Longinescu 1929: 326).

c). Definiția propusă: Contract din dreptul roman prin care debitorul stabilește cu creditorul un nou termen de plată, urmând ca în cazul nerespectării noului termen să plătească o sumă de bani cu titlu de sancțiune.

Contravenție

a). Definiția din DLR: (Jur) Încălcarea a legii penale, care, având grad redus de pericol social, este pedepsită cu amendă sau închisoare pe termen scurt.

b). Critica definiției: Definiția este desuetă prin referire la *încălcarea legii penale* și la *pedeapsa cu închisoare*. În ceea ce privește primul aspect, menționăm că în urma modificării din anul 1948 a codului penal, contravențiile au fost dezincriminate, încetând a mai fi infracțiuni prin trecerea lor din sfera dreptului penal în cea a dreptului administrativ. În ceea ce privește cel de-al doilea aspect, este de semnalat că prin ordonanța de urgență nr. 108/2003, intrată în vigoare la 29 octombrie 2003, a fost desființată închisoarea contravențională.

c). Definiția propusă: Faptă antisocială săvârșită cu vinovăție având un grad de pericol mai redus decât al unei infracțiuni și sancționată pe cale administrativă.

Culpabil

a). Definiția din DLR: (Persoană) care a săvârșit un delict.

b). Critica definiției: Folosirea termenului delict nu este recomandabilă, având în vedere că sub aspectul răspunderii penale, odată cu adoptarea codului penal din 1968, nu se mai face distincție între crime și delict.

c). Definiția propusă: (Persoană) care a săvârșit cu vinovăție o faptă ilicită.

Cvasicontract

a). Definiția din DLR: **1.**Angajament făcut fără o perfectare legală. **2.** Contract imperfect încheiat între guvern și producător în vederea încurajării unei anumite producții.

b). Critica definiției: Ambele definiții sunt ciudate, fără a avea legătură cu sensul cuvântului *cvasicontract*. Acest termen a fost introdus în legislația română de codul civil din 1864 care, în capitolul IV (intitulat „Despre cvasicontracte”) al titlului al III-lea („Despre contracte și convențiuni”) din cartea a III-a i-a dat următoarea definiție: „Cvasicontractul este un fapt licit și voluntar din care se naște o obligațiune către o altă persoană sau obligațiuni reciproce între părți”. Codul a reglementat două cvasicontracte, respectiv gestiunea de afaceri (art. 987-991) și plata lucrului nedatorat (art 992-997), la care jurisprudența și doctrina juridică au adăugat îmbogățirea fără justă

cauză. Cu privire la aceste trei categorii de izvoare de obligații civile, doctrina a identificat următoarele caracteristici comune: sunt fapte licite, nu presupun un acord de voință și produc o îmbogățire unilaterală (Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 269). În ceea ce privește însă noțiunea propriu-zisă de *cvasicontract*, ea a fost considerată ca fiind falsă și inutilă (Popescu și Anca 1969: 20; Stătescu și Bîrsan 1981: 117), nerăspunzând niciunui interes practic, deoarece instituțiile reglementate sub această denumire „pot fi explicate fără să se recurgă la această ficțiune de analogie cu contractele” (Popescu și Anca 1969: 20). Codul civil din 2009 a renunțat la termenul de *cvasicontract* și a reglementat gestiune de afaceri, plata nedatorată și îmbogățirea fără justă cauză în capitolul intitulat *Faptul juridic licit*.

c). Definiția propusă: Fapt licit și voluntar prin care codul civil din 1864 desemna gestiune de afaceri și plata nedatorată.

Decizie

a). Definiția din DLR: Hotărâre luată de un organ al administrației de stat sau de un organ de jurisdicție.

c). Critica definiției: Definiția este incompletă în ceea ce privește organul de jurisdicție, deoarece instanțele judecătorești pronunță trei tipuri de hotărâri: încheiere, când instanța rezolvă chestiunile care se ridică în cursul judecătii, fără să soluționeze fondul cauzei sau fără să se dezinvestească, sentința, când cauza este soluționată în primă instanță sau când instanța se dezinvestește fără a pronunța o soluție și decizie, când instanța ierarhic superioară se pronunță asupra apelului, recursului și recursului în interesul legii.

c). Definiția propusă: Hotărâre luată de un organ al administrației de stat sau de o instanță judecătorească ierarhic superioară când se pronunță asupra apelului sau recursului.

Delict

a). Definițiile din DLR: **1.** Fapt nepermis de legea penală. **2.** Infrațiune de mai mică gravitate, care se sancționează cu amendă penală sau cu închisoare corecțională.

b). Critica definițiilor: Prima definiție limitează sfera delictelor la încălcarea legii penale. Or, potrivit codului civil din 1864, unul din izvoarele obligațiilor îl constituie delictul, reglementat de art. 998, respectiv delictul civil. Semnificativ în privința diferenței și complementarității între cele două tipuri de delikte este următorul text:

Prin delict nu trebuie să înțelegem numaidecât un act pedepsit de legea penală... Dreptul civil socotește ca delict orice faptă păgubitoare a omului dând naștere la obligațiunea reparațiunii prejudiciului. Din contra, dreptul penal nu se ocupă de delict (și acest cuvânt trebuie luat în înțelesul cel mai larg, acela de infracțiune) decât pentru a le pedepsi. De aici a rezultat o deosebire fundamentală: dreptul penal urmărește persoana făptuitorului delictului, pe când dreptul civil nu se ocupă de delict decât din punct de vedere al obligațiunilor cari dau naștere; așadar, dreptul civil trage din făptuirea delictelor numai consecințe patrimoniale, și anume indemnizarea victimei prejudiciului... Delictul, fie civil, fie penal este în orice caz un fapt ilicit (Hamangiu et al. 1929: 756).

Mai adăugăm că astfel cum este formulată prima definiție, nu își are rostul, putând fi inclusă în cea de-a doua definiție. În ceea ce privește a doua definiție, aceasta este susceptibilă de două observații. În primul rând, afirmația *infracțiune de mai mică gravitate* trebuie completată cu precizarea că se referă la legislația trecută, în condițiile clasificării infracțiunilor în crime, delict și contravenții, respectiv până la 1 ianuarie 1969, când a intrat în vigoare codul penal al Republicii Socialiste România. În al doilea rând, partea finală (*care se sancționează cu amendă penală sau cu închisoare corecțională*) este inexactă, susceptibilă de confuzii și, în cele din urmă, inutilă. Astfel, trebuie spus că amenda penală nu este un atribut specific delictului, ea regăsindu-se și în codurile penale din 1968 și din 2009, care nu mai reglementează delictul. De asemenea, chiar în condițiile codurilor penale din 1864 și 1936 amenda penală și închisoarea corecțională nu erau singurele pedepse prevăzute pentru delict, pe lângă acestea codul din 1864 prevăzând și „interdicțiunea unora din drepturile politice, civile ori de familie” (Hamangiu 1926: 619), iar codul din 1936 mai adaugă în materie politică și „detențiunea simplă de la o lună la 12 ani” (art. 23).

c). Definiții propuse: **1.** Fapt ilicit generator de un prejudiciu patrimonial. **2.** În trecut, infracțiune de mai mică gravitate decât crima și mai gravă decât contravenția.

4. Addenda din punct de vedere al limbajului de specialitate juridică la unele cuvinte din DLR

Abătut, ~ *ă* *adj.* DLR reține două sensuri: **1.** Care este descurajat. **2.** Trist. Definiție propusă pentru sensul juridic: **3.** (Jur; înv) Care încalcă o normă: *Orice licitație abătută din formele prescise se va pedepsi conform*

legilor. (Art. 54 al. ult., Lege asupra compatibilității generale a statului din 5 dec. 1864, ap. Bujoreanu 1873: 1194).

Absoluțiune *sf.* Definiția DLR: Iertare a păcatelor acordată, de obicei, de papă.

Definiție propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur; înv) Hotărâre luată în trecut împotriva inculpatului de către instanța de judecată care constata că fapta imputată nu este sancționată de legea penală: *la caz de absoluțiune, de condamnare sau achitare curtea va hotări asupra daunelor-interese pretinse de partea civilă sau de acuzat.* (art. 389, al.1, Codice de procedură criminală din 2 dec. 1864, ap. Hamangiu 1926: 767).

Absolutoriu, ~ *ie.* DLR reține două sensuri: **1.** *adj.* (în v) Care atestă terminarea studiilor. **2.** *sn.* (Trs; liv) Certificat de absolvire a unei școli superioare.

Definiție propusă pentru sensul juridic: **3.** (Jur; înv) Referitor la o hotărâre judecătorească prin care se constata că fapta imputată inculpatului nu este sancționată de legea penală: *Hotărârea absolutorie sau condamnatoare în materie penală nu împiedică pe partea vătămată care n-a luat concluziuni în instanță de a exercita acțiunea sa privată înaintea tribunalului civil competent.* (Art. 11 al. 1, Codice de procedură criminală din 2 dec. 1864, ap. Hamangiu 1926: 704).

Abstențiune *sf.* Definiții DLR: **1.** (Rar) Abstenență. **2.** (Jur) Comportare a unui judecător care nu participă la proces, deoarece există motiv să fie recuzat.

În definițiile propuse evidențiem alte două sensuri juridice ale cuvântului-titlu *abstențiune*: **3.** (Jur) Obligație civilă de a nu face asumată de o persoană printr-un act juridic civil sau impusă de lege: *Alteori aceste restricțiuni apar ca prestațiuni pasive, adică, ca juste abstențiuni. Așa sânt restricțiunile cu privire la scurgerea apelor, cele cu privire la plantarea pomilor în apropierea hotarului vecin, restricțiunile cu privire la anumite construcții... cu privire la dreptul de trecere ș.a.* (Negru 1958: 269). **4.** (Jur) Încălcare a unei legi sau a altui act normativ printr-o inacțiune sau omisiune: *Folosirea nu se poate realiza și prin omisiune, prin abstențiunea făptuitorului de a da la iveală înscrisul falsificat.* (Vasiliu et al. 1977: 289).

Abstinent, ~ *ă smf., adj.* Definiția DLR: **1-2.** (Persoană) care își impune restricții la mâncare, băutură, fumat etc.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** *Smf* (Îdr) Moștenitor care se abține de la dobândirea moștenirii: *În cazul în care se făcuse înstrăinarea, abstinentul poate reveni asupra abținerii sale după ce mai întâi obține în integrum restituito.* (Longinescu 1929: 955).

Accesiune *sf.* Definiția DLR: (Jur) Mod de dobândire a unei proprietăți rezultând din alipirea (naturală sau prin intervenția omului) a unui bun la un alt bun.

Pe lângă acest sens juridic, mai există un alt sens, tot juridic, specific dreptului internațional public: **2.** (Jur) Act prin care un stat care nu a participat la negocierea și semnarea unui tratat își exprimă consimțământul de a deveni parte la acel tratat: *Accesiunea sau aderarea este posibilă atunci când prevederile tratatului o permit (dacă tratatul conținând o clauză de accesiiune – „accesion clause” – este un tratat deschis.)* (Malița 1975: 479).

Achizitiv, ~ **ă** *adj.* Definiții DLR: **1.** (Jur; d. un titlu) Pe baza căruia se dobândește un drept sau un bun. **2.** Care are valoarea unei achiziții.

Celor două sensuri, unul juridic și altul comun, trebuie să li se adauge un al doilea sens juridic, mai restrâns decât cel reținut de DLR, astfel cum rezultă din sintagma *prescripție achizitivă*: Modalitate de dobândire a proprietății sau a altui drept real printr-o posesie în tot timpul fixat de lege: *Si: uzucapiune: Prescripțiunea achizitivă nu trebuie confundată cu prescripțiunea extinctivă, căci prima are drept efect dobândirea proprietății sau a altui drept real (art. 645), pe când a doua are drept efect stingerea unui drept de creanță sau a unei acțiuni.* (Hamangiu et al. 1929: 243); *Se pune întrebarea dacă suspendarea și întreruperea uzucapiunii, a prescripției achizitive, mai poate fi supusă dispozițiilor articolelor 1874-1885 C. civ.* (Ionașcu și Brădeanu 1978: 181).

Aderent, ~ **ă**. Definiții DLR: **1.** *adj.* Care ține strâns lipit ceva. **2-3.** *smf., adj.* (Persoană sau colectivitate) care se alătură unei acțiuni, unei ideologii etc.

Definiție propusă pentru sensul juridic: **4.** *smf* (Jur) Parte într-un contract de adeziune care nu are puțința de negocia clauzele contractuale. *Contractul-tip ...nu trebuie confundat cu contractul de adeziune cu care adesea este confundat, deoarece, în timp ce contractul-tip se referă la forma contractului particular ce se va încheia, contractul de adeziune se referă la fondul contractului ce urmează a se încheia și al cărui conținut îl determină, fără posibilitate pentru cealaltă parte (aderentul) de a deroga de la clauzele propuse.* (Popescu 1983: 36).

Adeziune *sf.* Pentru acest termen DLR reține patru sensuri, din care trei sensuri comune și unul din domeniul fizicii.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **5.** (Jur; îs) *Contract de ~ Contract ale cărui clauze sunt stabilite numai de către una dintre părți, cealaltă parte neavând putința de ale negocia ci numai posibilitatea de a-l accepta ca atare sau de a nu încheia contractul. Contractele de acest gen s-au numit contracte de adheziune, fiindcă una din părți este redusă a-și da consimțământul sub formă de simplă adheziune, de aprobare generală a condițiilor, fără a putea să le discute.* (Hamangiu et al. 1929: 790).

Adiție *sf.* DLR indică patru sensuri pentru cuvântul-titlu *adiție*, din care un sens este din domeniul chimiei și unul din domeniul filosofiei.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **5.** (Jur; îs) *~de ereditate. Declarație de acceptare a unei moșteniri. La romani și în vechia noastră legislațiune moștenirea nu intra în patrimoniul moștenitorului voluntar decât prin o acceptare numită adițiune de ereditate.* (Alexandresco 1890: 229); *Adițiunea de ereditate cuprinde trei varietăți.* (Stoicescu 1931: 498).

Agrega *vr.* Definiția din DLR: (D. elemente) A se uni (într-un tot) Si: *a se alipi.*

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur) A încheia un contract de agregare. *În loc de un singur crupier, fiecare tovarăș are dreptul să își agrege mai mulți crupieri și chiar să le dea fiecăruia câte o fracțiune deosebită din partea lui, constituind cu chipul acesta mai multe subsocetăți accesorii.* (Dumitrescu 1914: 200).

Agregare *sf.* Termenul primește în DLR două sensuri: **1.** (D. elemente) Unire (într-un tot). **2.** Fiecare dintre stările de consistență și rezistență diferite sub care se pot prezenta substanțele.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** (Jur) Contract de agregare. *Margheri e în sensul că agregarea se poate face sub forma unui adevărat contract de societate.* (Dumitrescu, 1914:191); *Agregarea poate fi societate în nume colectiv.* (Idem 1914: 190).

Agregat¹ *sn.* Sunt redată patru sensuri din domeniile mineralogie, chimie și tehnică.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **5.** *sm., adj.* (Jur) (Persoană) care dobândește de la un asociat într-o societate în nume colectiv avantajele și inconvenientele ce decurg din calitatea de asociat fără a avea această calitate. Si: *crupier (2).* *Îi recunoaște numai dreptul să participe la beneficiile*

și pierderile cuvenite asociatului în proporțiune cu partea de interes ce i s-a atribuit agregatului. (Dumitrescu 1914: 196).

Agregație *sf.* DLR indică următoarele sensuri: **1-2.** (Chm) Agregare. **3.** (Iuz) Primire într-o societate sau (companie). **4.** (Iuz) Titlu de agregat la o universitate. **5.** (Iuz) Funcția de agregat la o universitate.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **6.** (Jur) Contract încheiat între un membru al unei societăți de persoane și o altă persoană (agregat, crupier) care participă la avantajele și pierderile asociatului fără a avea calitatea de asociat. *Vidari...susține că agregatiunea nu poate să fie niciodată societate în nume colectiv sau în comandită, ci că este totdeauna asociațiune în participare.* (Dumitrescu 1914: 190).

Albinar *sm.* DLR indică două sensuri: **1.** (Pop) Apicultor. **2.** (Orn) Prigoare.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** (Înv; în Evul Mediu în Țara Românească) Mic dregător însărcinat cu perceperea albinăritului. *Darea de ceară și miere s-a achitat în natură; ridicarea ei se făcea de albinari, care percepeau și dijma din stupi.* (Constantinescu et al. 1988: 11).

Antecesor *sm.* Definiția din DLR: Predecesor.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Înv) Profesor de drept în Imperiul Bizantin. *Ștefan despre care Heimbach pretinde că ar fi fost antecesor la Beryt.* (Peretz 1915: 473).

Aport² *sn.* Definiții din DLR: **1.** (Fin; cmr) Partea adusă de fiecare într-o asociație sau într-o întreprindere comună. **2-3.** Contribuție (de muncă, de luptă etc.) în vederea unui scop.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **4.** (Îdr) Obligație a persoanelor emancipate care veneau la moștenirea tatălui lor împreună cu frații neemancipați de a aduce la masa succesorală ce urma să fie împărțită toate bunurile dobândite după emancipare. *Dar se poate ca aportul să se facă și...prin aducerea în natură a lucrurilor care alcătuiesc patrimoniul aportat și care apoi vor fi împărțite.* (Longinescu 1929: 1038).

Aporta *v.* Definiția DLR: (Vân; d. câini) A aduce (prins cu dinții) vânatul împușcat sau un obiect aruncat.

Definiții propuse pentru sensul juridic: **2.** (Jur) A aduce într-o societate contribuția pe care și-a asumat-o un asociat. *Fiecare tovarăș...trebuie să aporțeze, adică să aducă ceea ce s-a obligat să pună în*

comun și să garanteze ceea ce a adus.(Longinescu 1929: 307). **3.** (Îdr) A aduce la masa succesiunii bunurile dobândite de moștenitor după emancipare. *Emancipatul trebuie să aporțeze întregul său patrimoniu așa cum se găsește în clipa deschiderii moștenirii.*(Longinescu 1929: 1037).

Aportat. DLR reține numai forma substantivală cu sensul: (Vân; d.câini) Aducerea vânatului împușcat sau a unui obiect aruncat.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2. adj.** (Jur) Care a fost furnizat ca aport² într-o societate comercială. *Actul de retrocedare intervenit între societate și asociatul aportator...n-a putut să dea naștere în profitul societății în stare de lichidare la niciun privilegiu opozabil creditorilor ipotecari ai asociatului înscrși în mod regulat asupra imobilelor aportate.* (Dumitrescu 1926: 267). *Părțile sociale aportate în bunuri individualizate fac obiectul unei folosințe gratuite exercitată de către societate.* (Popescu 1983: 120).

Arbitru¹ sm. DLR înregistrează șapte sensuri pentru acest cuvânt-titlu, din care cinci privesc domeniul științelor juridice.

Definiție propusă pentru alt sens juridic: **8.** Arbitrare (**1-3.**) *Determinarea prețului poate fi încredințată arbitrului unei a treia persoane desemnate în contract sau rămase a se alege în urmă.*(Art. 61 al. 2, Codul comercial-1887, ap. Hamangiu 1926: 420).

Asevit,~ ă, adj. Definiția din DLR: (D. un popor, o clasă socială, un individ) Care este supus de alții intereselor acestora. Si: *subjugat, înrobit, (pop) robit, (îvp) șerbit.*

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur; îs) *Fond ~ Imobil asupra căruia grevează o servitute. Proprietarul fondului asevit nu poate răscumpăra, prin simpla sa voință unilaterală, servitutea ce apasă asupra fondului său.* (Hamangiu et al. 1929: 431). *Proprietarul fondului asevit...se poate libera de servitute abandonând fondul sau parte din el.* (Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 238). *Dreptul de servitute este...o sarcină ce apasă asupra unui imobil (fond asevit) aparținând unui proprietar, pentru uzul și utilitatea unui alt imobil, aparținând unui alt proprietar.* (Ionașcu și Brădeanu 1978: 131). *Imobilul asupra căruia exercită sarcina servituții se cheamă fond asevit.*(Stătescu și Bîrsan 1980: 265). *Proprietarul fondului asevit are obligația pasivă care constă în aceea că trebuie să se abțină de la orice act de natură a împiedica exercițiul dreptului de servitute.* (Bîrsan 2001: 295).

Augmentativ,~ ă, sn, adj. Cele două sensuri redade de DLR privesc domeniul lingvisticii: **1-2.** (Afix) care formează un cuvânt nou, denumind un

obiect cu dimensiuni crescute sau însușiri superioare față de baza de derivare.

3-4. (Cuvânt) format cu augmentativ.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **5.** (Jur; îs) *Clauză ~ă.* Clauză introdusă într-un contract prin care, față de prevederile legii, se extinde răspunderea unei dintre părți. *Clauză augmentativă. Vânzătorul poate foarte bine să-și întindă răspunderea, d. ex.: să garanteze și pentru vițiile aparente.* (Dumitrescu 1908: 438).

Beneficiar, ~ă. Definiții DLR: **1-4.** *smf., adj.* (Persoană, colectivitate sau instituție) care are un folos din ceva. **5.** *smf.* Destinatar al unor bunuri materiale sau alte servicii.

Definiții propuse pentru sensurile juridice: **6.** (Jur; îs) *Acceptare ~ă.* Acceptare a moștenirii cu condiția ca valoarea activului moștenirii să depășească pasivul. *De câte ori...numai unii moștenitori acceptanți au recurs la beneficiul de inventar, acceptarea beneficiară își va produce, obligatoriu, efectele față de toți, însă numai în parte.* (Eliescu 1966: 155). **7.** (Jur; îs) *Moștenitor~* Moștenitor care acceptă moștenirea sub beneficiu de inventar. *Moștenitorul beneficiar va răspunde pentru datoriile și sarcinile propriu-zise ale moștenirii numai cu bunurile acesteia, propriile sale bunuri rămânând la adăpost de urmărirea creditorilor succesoriali.* (Eliescu 1966: 154).

Bicefalie *sf.* Definiția DLR: Însușire a unui animal bicefal.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Fig) Formă de guvernare cu doi conducători: *Evoluția raporturilor dintre căpetenia bisericească a imperiului de răsărit, până la sistemul bicefaliei basileo-patriarhale, sistem transmis și statelor succesoare ale Bizanțului.* (Floca 1990: 303).

Bou *sm.* DLR înregistrează douăzeci și cinci de sensuri ale acestui cuvânt.

Definiții propuse pentru sensuri juridice: **26.** (Înv; Mol; îc) ~ *de dârvală.* Obligație de a da boi pentru diverse transporturi. (Constantinescu et al. 1988: 55). **27.** (Înv; Mol; îc) ~ *iarnă.* Dare pe boi convenită domniei. (*Ibidem*). **28.** (Înv; Mol; îc) ~ *de seliște.* Obligație fiscală constând în darea unui bou de fiecare seliște. (*Ibidem*). **29.** (înv T; îs) ~ *soborului.* Obligație a locuitorilor de pe unele domenii ecleziastice din Transilvania de a da odată la trei ani un bou pentru tăiat (*Ibidem*).

30. (îȚR; îc) ~ *de soroc.* Amendă constând în obligația de a da domniei un bou de către cei care nu se prezentau la judecată la termenul fixat. (*Ibidem*).

Brudinar *sm.* Definiția DLR: Om care trece peste o apă, oameni, vite, obiecte, cu ajutorul brudinei.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Înv) Mic dregător domnescînsărcinat cu colectarea brudinei. **3.** *Încasarea (brudinei) domnești se efectua de brudinari.* (Constantinescu et al. 1988: 60).

Captor *sn.* Definiția DLR: Aparat electric sau electromagnetic care servește la transformarea semnalelor sonore sau optice în semnale electrice.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** *smf., adj.* (Vas) care capturează un alt vas. *Acolo se face o anchetă în prezența unui ofițer al vasului captor. Dacă la prima cercetare se constată că vasul s-a făcut culpabil de uzurpare de pavilion, atunci el rămâne la dispoziția captorului.* (Meitani 1931: 231).

Cărătură *sf.* Definiții DLR: **1.** Transport. **2.** Cantitate dintr-o povară care se poate căra o dată (cu căruța, cu carul etc.).

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** (Înv) Prestație datorată domnului ori stăpânului feudal constând în transportul produselor cu carul Si: (înv) *podvoadă. Cărătura domnească greva totalitatea locuitorilor, liberi sau dependenți.* (Constantinescu et al. 1988: 84).

Cărăuș *sm.* În DLR sunt rediate trei sensuri: **1.**(Înv) Căruțaș. **2.** (Înv; spc; mpl) Bărbați care aduc mireasa mirelui cu carele la o nuntă țărănească. **3.** (Ast; pop; îf~uf) Stea mică din Carul-Mare, situată lângă a doua stea din proțap.

Definiție propusă pentru sensul juridic: **4.** (Jur) Parte a unui contract de transport care se obligă, în schimbul unui preț, să transporte, înăuntrul unui termen, călători, mărfuri sau bagaje Si: *transportator. După art. 1475 c.civ. și art. 425 c.com., căraușul este răspunzător de pierderea și stricăciunea lucrurilor ce-i sunt încredințate, numai dacă ar dovedi un caz de forță majoră.* (Hamangiu et al. 1929: 993). *Contract de transport, contract prin care o organizație socialistă specializată (numită organizație de transport sau cărauș) se obligă în schimbul unui preț(numit taxă de transport), să transporte, să păzească și să elibereze la destinație mărfurile sau bagajele ce i-au fost încredințate în acest scop.* (Costin et al. 1980: 139). *Obligațiile căraușului constau în a transporta mărfuri ori persoane de la punctul de expediere până la punctul de destinație din străinătate convenit.* (Rădescu 1997: 311).

Cășărie *sf.* Definițiile DLR: **1-2.** Clădire (sau parte a stânei) în care se fac brânzeturile. **3.** (Pex) Stână.

Definiție propusă pentru sensul juridic: **4.** (Înv) Dijmă în natură prelevată din produsele lactate. *Între dările –dijma în natură –, încasate de primii domni, cășăria ocupă un loc important.* (Constantinescu et al. 1988: 87).

Circulabil, ~ **ă** *adj.* DLR prezintă trei sensuri, toate referitoare la vehicule și căi de comunicație.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **4.** (Jur; d. bunuri, drepturi, mărfuri, bani etc.) Care poate trece de la un proprietar la altul Si: *alienabil*. *Prin utilizarea acestei clauze se ridică cambiei caracterul său de titlu circulabil.* (Gălășescu-Pyk 1939: 428).

Civilitate *sf.* Definiții DLR: **1.** (Înv) Civilizație. **2.** Respectarea conveniențelor și a bunei cuviințe în societate Si: *politețe*, (înv) *curtenie*.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** (Jur; îvr) Caracter civil al unui act juridic. *Dacă în noul Cod de comerț art.56 și 885 fac să predomine comercialitatea unui act chiar și atunci când actul n-ar fi comercial decât pentru una din părți, în vechea legiuire comercială sub care s-au născut drepturile și îndatoririle părților neexistând texte analoage, civilitatea actului trebuie să predomine.* (Antonescu 1908: 129).

Comerciabil, ~ **ă** *adj.* Definiții DLR: **1.** (Rar) Vandabil. **2.** Care se comercializează.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** (Jur) Care se poate afla în circuitul civil ca obiect al dreptului de proprietate privată. *Lucrul care, în sensul art. 524 al codului penal, poate fi obiectul furtului, trebuie să fie corporal și poate fi comerciabil sau necomerciabil...Comerciabile sunt lucruri care pot face obiectul circulației juridice.* (Rătescu et al. 1937: 402).

Compromite. Pentru acest cuvânt DLR dă următoarele sensuri: **1-2.** *vtr.* A face să-și piardă (sau a-și pierde) buna reputație. **3.** *vt.* A pricinui un rău. **4.** *vt.* A distruge.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **5.** *vt.* A încheia un compromis¹ (**1-2**) *Comunele, sub imperiul legilor din 1874 și 1882, erau incapabile de a compromite pentru o sumă mai mare de 25000 de lei, fără autorizațiune dată printr-o lege specială.* (Christescu 1894: 430).

Comunist, ~ **ă** *adj.* DLR înregistrează nouă sensuri ale acestui cuvânt, toate referitoare la doctrina politică a comunismului.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **10.** *smf.* (Jur; iuz) Titular al dreptului de proprietate comună Si: *coproprietar*. *În tot timpul indiviziunii*

deci, acțiunile relative la proprietate nu pot fi exercitate decât de toți comuniștii. (Alexandresco 1890: 429).

Concediu *sn.* Cele cinci sensuri din DLR se referă la un interval de timp în care o persoană lipsește de la serviciu.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **6.**(Jur; înv) Denunțare a unui contract. *Congediul este declarația părții prin care ea înțalege a face ca contractul să ia sfârșit.* (Alexandresco 1910: 182).

Conductor, ~oare. DLR înregistrează zece sensuri ale acestui cuvânt, dintre cele mai diverse, niciunul însă din domeniul științelor juridice.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **11.** *sm.* (Jur; în Roma antică) Persoană care dă un teren în arendă. *Legislația imperială a unificat datoriile colonilor care presupunea obligația de a preda conductorilor a treia parte din recoltă și de a executa șase zile de corvoadă pe an...* (Tudor et al. 1982: 417).

Confuzie *sf.* DLR indică patru sensuri: **1.** Lipsă de orientare; **2.** Stare patologică ce se caracterizează prin tulburări de percepție și orientare; **3.** Stingere a unei obligații prin întrunirea, în aceeași persoană, a calităților de creditor și debitor; **4.** Uluire.

Definiția pe care o propunem privește alt sens juridic: **5.** (Jur; în *confuziune*) Acțiune de creare a unui lucru nou prin combinarea mai multor materii lichide sau solide aparținând unor proprietari diferiți astfel încât nu se mai poate recunoaște în final individualitatea materiilor întrebunțate. *La caz de confuziune între două materii a doi deosebiți stăpâni, lucrul nu este comun dacă separațiunea lor nu este cu puțință.* (Alexandresco 1888: 534). *Confuziune, formă a accesiunii mobiliare...* (Costin et al. 1980: 101).

Conjunct, ~ă *adj.* Pe lângă două sensuri comune DLR prezintă alte două sensuri din domeniul gramaticii.

Definiții propuse pentru sensuri juridice: **5.** (Jur; în) *Obligație~ă.* Obligație complexă divizibilă, astfel că un debitor va putea fi urmărit numai pentru o cotă-parte din datoria la care s-a obligat, iar un creditor va putea pretinde numai o cotă-parte din creanța ce i se cuvine. *Numite în literatura de specialitate și conjuncte sau disjuncte, aceste obligații comportă o pluralitate de creditori și de debitori.* (Costin 1993: 120). **6.** *Testament ~ Testament* prin care două sau mai multe persoane testează prin același act, una în favoarea celeilalte sau toate împreună și în favoarea alteia. *Testamentul conjunct este interzis de lege.* (Costin et al. 1980: 515).

Conjunctiv, ~ *ă* *adj.* Termenul are șase sensuri în DLR, din care două sunt sensuri comune, iar celelalte privesc domeniile biologie, gramatică și filosofie.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **7.** (Jur; îs) *Testament~* Conjunct (**6**). *Fiecare testator nu ar mai putea revoca, prin act unilateral de voință, propriile sale dispoziții cuprinse într-un testament conjunctiv, de vreme ce el nu ar putea-o face fără consimțământul celorlalți testatori.* (Eliescu 1997: 185).

Constituent, ~ *ă* *adj.* Definiții DLR: **1.** *adj.* Care intră în structura sau alcătuierea unui întreg. **2.** *sn.* Fiecare dintre elementele care formează un tot. **3.** *sn.* (Chm) Fiecare dintre substanțele din care este alcătuit un aliaj, soluție etc.

Definiții propuse pentru sensuri juridice: **4.** *sm.* (Jur; rar) Persoană care înființează un gaj. *Gajul constituit asupra produselor solului pendinte încă prin rădăcini sau deja culese...se consideră constituit prin singurul efect al convențiunei de la data actului... fără ca să se ia din posesiunea debitorului sau constituentului lucrurile constituite în gaj.* (Alineatul 4 al art. 480 C. com., introdus prin legea din 15 iunie 1906, ap Hamangiu, 1926: 504). **5.** *sm.* (Îdr) Persoană care se obligă în contractul de constituit să plătească o sumă de bani sau să efectueze altă prestație. *Responsabilitatea constituentului pentru culpă se determină după firea obligației preexistente.* (Longinescu 1929: 327).

Contracciu, ~*iesmf.* DLR: (înv) Concesionar.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Înv) Contractant. *Poruncim dumitale vel vistier ca primindu-să la domneasca noastră visterie acest contract să îngrijești a să pune și în lucrare, precum și cel din partea stăpânirii să să dea la mâna contracciilor spre a fi și ei întocmai următori, trecându-să însă și în condica visteriei.* (Rezoluție din 1 aprilie 1824 a domnitorului Grigore Dimitrie Ghica, ap. Potra, 1975: 150).

Coparticipant, ~ *ă smf. adj.* Definiția DLR: **1-2.** (Persoană) care participă la o antrepriză, asociație etc.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** (Jur; spc) Persoană care participă în calitate de coautor, instigator sau complice la săvârșirea unei infracțiuni. *În astfel de cazuri, la stabilirea pedepsei în concret se va ține seamă nu numai de contribuția directă, personală, a compliceului, ci și de contribuția conexă a coparticipantului respectiv.* (Dongoroz et al. 1969: 218).

Corporal³, ~ *ă* *adj.* DLR înregistrează douăzeci și opt de sensuri.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **29.** (Îs) *Bun* ~ Bun care are o existență materială (îoc *bun incorporal*). *Potrivit acestei clasificări,*

pământul, animalele, mașinile, construcțiunile, plantele, ca și toate celelalte lucruri de cari ne servim pentru satisfacerea multiplelor noastre nevoi, sunt bunuri corporale, în timp ce toate drepturile, cum ar fi dreptul de creanță, dreptul de uz, de uzufruct etc. sunt bunuri necorporale. (Rarincescu 1946: 569). *Dispozițiile art. 1909 c.civ. nu sânt aplicabile decât bunurilor mobile corporale, iar nu și celor incorporale.* (Pop și Beleiu 1974: 213). *Bunurile corporale sunt acele lucruri corporale- ce provin de la natură ori sunt create de om- care au fost apropiate... sub forma dreptului de proprietate privată sau publică.* (Reghini et al. 2013: 283).

Corupție *sf.* Definiții DLR: **1.** (Înv) Alterare. **2.** Seducere. **3.** Depravare. **4.** Abatere de la cinste. **6.** Abdicare de la datorie.

Definiții propuse pentru sensul juridic: **6.** (Îs) ~ *activă* Infracțiunea de dare de mită. *Infracțiunea de dare de mită-denumită în literatura juridică corupție activă-are o strânsă legătură cu infracțiunea de luare de mită.* (Dongoroz et al. 1972: 144). **7.** (Îs) ~ *pasivă* denumire dată infracțiunii de luare de mită. *Infracțiunea de luare de mită-denumită în literatura juridică corupție pasivă- are o strânsă legătură cu infracțiunea de luare de mită.* (Dongoroz et al. 1972: 137).

Criminalist¹, ~ *ă smf.* Definiții DLR (Îvp) **1.** Specialist în criminalistică. **2.** Criminolog. **3.** Autor care scrie despre criminalistică.

Altă definiție propusă pentru sensul juridic: **4.** (Înv) Penalist. *Criminaliștii... sunt oameni care n-au cugetare proprie.* (Tanoviceanu 1912: 8).

Crupier *sm.* Definiție DLR: Angajat la o casă de jocuri de noroc, care supraveghează jocul, plătește mizele câștigătoare și le adună pe cele pierdute.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur) Persoană care primește de la un asociat într-o societate în nume colectiv avantajele și riscurile ce decurg din calitatea de asociat, rămânând însă simplu terț, în raport cu societatea. *În Englitera, crupierul se cheamă subpartener, adică subasociat.* (Dumitrescu 1914: 188).

Cursă² *sf.* DLR indică opt sensuri, niciunul din domeniul științelor juridice.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **9.** (Jur) Infracțiune pedepsită de dreptul penal internațional, constând din autorizarea dată de un stat unor nave particulare de a ataca și jefui vasele inamice. *Azi însă această chestiune a corsarilor nu mai are importanța pe care o avea altădată, fiindcă cele mai*

multe puteri au aderat declarației de la Paris din 1854 prin care Anglia și Franța renunțau la cursă. (Meitani 1931: 492).

Curtaj *sn.* Definiții DLR: (Iuz) **1.** Ocupația curtierului. **2.** Remunerație acordată curtierului la încheierea unei tranzacții.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** (Îs)~ *matrimonial* Contract prin care o persoană se obligă să plătească o sumă de bani pețitorului care mijlocește încheierea unei căsătorii. *Curtea de casație din Belgia persistă în ideea greșită, după noi, de a considera curtajul matrimonial ca ilicit.* (Alexandrescu 1910: 255).

Cutumiar, ~ *ă adj.* Toate cele cinci sensuri din DLR se referă la adjectivul *cutumiar*.

Definiția propusă pentru un alt sens juridic: **6.sn.** Culegere de cutume. *Marea popularitate a Hexabibului se lărgeste după 1750 și un cutumiar românesc redactat de Fotino în 1777, apare în traducere românească la 1817 sub titlul de Pravilele lui Armenopol.* (Georgescu 1980: 114).

Dare *sf.* DLR înregistrează 17 sensuri, niciunul din domeniul științelor juridice.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **18.** (Jur; îs) ~ *în plată* Modalitate de stingere a unei obligații prin darea unui alt lucru decât cel datorat, cu acordul creditorului. *Aceste trei excepții sunt referitoare la cazuri de dare în plată.* (Hamangiu et al., 1929: 901). *Darea în plată poate fi asimilată cu o novațiune prin schimbare de obiect.* (Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 298). *Darea în plată implică o datorie preexistentă.* (Popescu și Anca, 1968: 306). *Principalul efect al dării în plată constă în stingerea obligației ca și plata.* (Dogaru și Drăghici 2002: 509). *Darea în plată poate fi liberatorie pentru debitor numai cu condiția de a nu interveni ulterior evingerea creditorului de către un terț titular al unui drept asupra bunului oferit.* (Bob 2015: 73).

Domiciliat, ~ *ă adj.* Definiția DLR: Care are un domiciliu într-un anumit loc.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur; îs) *Cambie* ~ *ă* Cambie care se plătește la domiciliul unui terț. *Deci cambiile domiciliatate au drept caracteristică esențială aceea a efectuării plății la domiciliul altei persoane decât acela al trasului.* (Gălășescu-Pyk 1939: 351).

Domiciliere sf. Definiția DLR: Faptul de a domicilia.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur) Indicarea domiciliului unui terț ca loc de plată a unei cambii. *Scopul domicilierii nu e atât acela de a fixa un sediu deosebit din punct de vedere local de aparentul domiciliu al trasului, ci de a indica o persoană deosebită pentru efectuarea prestațiunii.* (Gălășescu-Pyk 1939: 351).

Dominant, ~ă adj. Niciunul din sensurile indicate în DLR nu privește domeniul științelor juridice.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **6.** adj. (Jur; îs) *Fond* ~ Imobil în favoarea căruia s-a constituit o servitute. *Servituțiile negative sunt acelea ce dau proprietarului fondului dominant numai dreptul de a împiedica pe proprietarul fondului aservit să facă acte de uz sau să exercite un drept pe cari acesta le-ar putea face sau exercita dacă n-ar exista servitutea.* (Hamangiu et al. 1929: 433). *Proprietarul fondului dominant are dreptul să facă lucrările necesitate de exercitarea servituții și de păstrarea ei.* (Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 238). *Proprietarul fondului dominantnu poate să îngreuneze sarcina imobilului grevat.* (Ionașcu și Brădeanu 1978: 132). *Confuziunea... este reunirea fondului dominant și a celui aservit în patrimoniul aceluiași proprietar.* (Stătescu și Bîrsan 1980: 274). *Titularul servituții (proprietarul fondului dominant) are exercițiul acțiunii confesorii pentru apărarea dreptului său.* (Bîrsan 2001: 295).

Dominical, ~ă adj. DLR indică acest termen numai ca variantă lexicală a cuvântului-titlu *duminical*.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **2.** (Îdr) Putere exercitată de stăpân asupra sclavilor. *Se obișnuiește ca sub numele de îndrituiri de familie să se vorbească de căsătorie..., putere părintească..., putere dominicală sau robie..., putere maritală, quasirobie, tutelă..., și curatelă.* (Longinescu 1929: 585).

Donativ. DLR reține numai sensul substantival al termenului, respectiv „Dar făcut de împărați sau de generalii romani soldaților și, prin extensiune, dar”.

Definiția propusă pentru sensul juridic: **3.** adj. Care provine dintr-o donație. *Deosebirea între baștină și proprietatea donativă (stăpânirea din danie domnească) este unanim admisă.* (Georgescu 1980: 193).

5. Concluzii

Nu insistăm asupra cauzelor erorilor și lacunelor sesizate în redarea limbajului juridic din DLR. Unele sunt de natură obiectivă, precum cele determinate de schimbările legislative sau de limitele firești pe care le are un filolog în consultarea unei vaste bibliografii juridice, în timp ce altele sunt de natură subiectivă. Eliminarea lor într-o viitoare ediție a dicționarului tezaur al limbii române ar presupune cooptarea în colectivul de redactare și a unor specialiști din domeniul științelor juridice.

Bibliografie

- Alexandresco, Dimitrie. 1888. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine. Tomul al doile*. Iassy: Tipografia Lucrătorilor Români Asociați.
- Alexandresco, Dimitrie. 1890. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine. Tomul al treile*. Iași: Tipografia Națională.
- Alexandresco, Dimitrie. 1898. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine. Tomul al cincile*. Iași: Tipografia Națională.
- Alexandresco, Dimitrie. 1910. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine. Tomul IX*. București: Atelierele Grafice Socec & Co.
- Alexandresco, Dimitrie. 1911. *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine. Tomul XI*. București: Atelierele Grafice Socec & Co.
- Antonescu, Eftimie. 1908. *Codul comercial adnotat. Vol. I*. București: Editura Librăriei Socec & Co.
- Antoniou, George, Volonciu, Nicolae, Zaharia, Nicolae. 1988. *Dicționar de procedură penală*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Beleiu, Gheorghe. 1992. *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*. București: Casa de Editură și Presă „Șansa” S.R.L.
- Bîrsan, Corneliu. 2001. *Drept civil. Drepturile reale principale*. București: Editura All Beck.
- Bob, Mircea. 2015. *Obligația contractuală în dreptul roman cu trimiteri comparative la Codul civil*. București: Universul Juridic.
- Boroi, Gabriel. 1997. *Drept civil. Teoria generală*. București: Editura All.

- Bujoreanu, Ioan, M. 1873. *Colecțiune de legiurile României vechi și noi câte s-au promulgat până la finele anului 1870*. București: Noua Tipografie a Laboratorilor Români.
- Cantacuzino, Matei. 1921. *Elementele dreptului civil*. București: Editura „Cartea Românească” S.A.
- Cercel, Sevastian. 2006. *Introducere în dreptul civil*. București: Editura Didactică și Pedagogică R.A.
- Constantinescu, Alexandru, Constantiniu, Florin, Georgescu, Valentin, Al. et al. 1988. *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Christescu, C., C. 1894. *Codicele civil adnotat cu jurisprudența română...* București: Tipo-litografia Ed. Wiegand & C. Săvoiu.
- Cosma, Doru. 1969. *Teoria generală a actului juridic civil*. București: Editura Științifică.
- Costin, Mircea, Mureșan, Mircea și Ursa, Victor. 1980. *Dicționar de drept civil*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Costin, Mircea, N. 1993. *Marile instituții ale dreptului civil român. 3. Teoria generală a obligațiilor*. Cluj-Napoca: Editura Dacia.
- Costin, Mircea, N., Costin, Mircea, C. 1997. *Dicționar de drept civil. Vol. I. A-C*. 1997. București: Lumina Lex.
- Deak, Francisc. 1996. *Tratat de drept civil. Contracte speciale*. București: Editura Actami.
- Dogaru, Ion. 1996. *Drept civil român. Tratat. Vol. I*. Craiova: Editura Europa.
- Dogaru, Ion și Drăghici, Pompil. 2002. *Drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: Editura All Beck.
- Dongoroz, Vintilă, Kahane, Siegfried, Oancea, Ion et al. 1969. *Explicații teoretice ale Codului penal român, partea generală, vol. I*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Dongoroz, Vintilă, Kahane, Siegfried, Oancea, Ion et al. 1970. *Explicații teoretice ale Codului penal român, partea generală, vol. II*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Dongoroz, Vintilă, Kahane, Siegfried, Oancea, Ion et al. 1972. *Explicații teoretice ale Codului penal român, vol. IV, partea specială*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Dongoroz, Vintilă, Kahane, Siegfried, Antoniu, George et al. 1976. *Explicații teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea specială. Volumul II*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Dumitrescu, M., A. 1908. *Codul de comerț comentat, vol. II*. București: Editura Librăriei Alcalay.

- Dumitrescu, M., A. 1912. *Codul de comerț comentat, vol. III*. București: Editura Librăriei Leon Alcalay.
- Dumitrescu, M., A. 1914. *Codul de comerț comentat, vol. IV*. București: Editura Librăriei Leon Alcalay.
- Dumitrescu, M., A. 1926. *Codul de comerț adnotat cu jurisprudența până la zi a Curții de Casație, a curților de apel și a tribunalelor române împreună cu jurisprudența italiană, franceză, belgiană, austriacă, vol. I*. București: Editura Cugetarea.
- Eliescu, Mihail. 1966. *Transmisiunea și împărțea moștenirii în dreptul Republicii Socialiste România*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Eliescu, Mihail. 1972. *Răspunderea civilă delictuală*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Eliescu, Mihail. 1997. *Curs de succesiuni*. București: Editura Humanitas.
- Floca, Ioan. 1990. *Drept canonic ortodox, legislație și administrație bisericească, vol. II*. București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.
- Gălățescu-Pyk, D. 1939. *Cambia și biletul la ordin, vol. I*. București: Tiparul Universitar.
- Georgescu, Valentin, Al. 1980. *Bizanțul și instituțiile românești până la mijlocul secolului al XVIII-lea*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Hamangiu, C. 1926. *Codex Romaniae*. București: Cultura Națională.
- Hamangiu, C., Rosetti-Bălănescu, I. și Băicoianu, Al. 1928. *Tratat de drept civil român. Volumul I*. București: Editura „Națională” S. Ciornei.
- Hamangiu, C., Rosetti-Bălănescu, I. și Băicoianu, Al. 1929. *Tratat de drept civil român. Volumul II*. București: Editura „Națională” S. Ciornei.
- Ionașcu, Traian, Barasch, Eugen, Ionașcu, Aurelian et al. 1967. *Tratat de drept civil. Volumul I. Partea generală*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Ionașcu, Traian și Brădeanu, Salvador. 1978. *Drepturile reale principale în Republica Socialistă România*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Kalinovski, Georges. 1966. *Introduction à la lexique juridique, în „Archives des philosophie de droit”, vol. IX, La logique du droit*.
- Longinescu, S., G. 1929. *Elemente de drept roman. Volumul II*. București: Tipografia Soc. Anonime „Curierul Judiciar”.
- Malița, Mircea. 1975. *Diplomația. Școli și instituții*. București: Editura Didactică și Pedagogică.

- Meitani, G. 1931. *Curs de drept internațional public*. București: Editura Al. T. Doicescu.
- Negru, V. 1958. *Curs de drept civil. Partea generală, persoane și bunuri*. Iași: Litografia Învățământului.
- Peretz, Ion. 1915. *Curs de istoria dreptului român. Partea I. Originile dreptului român*. București: Editura Tip. Ziarului „Curierul Judiciar”.
- Pop, Aurel și Beleiu, Gheorghe. 1974. *Curs de drept civil. Partea generală*. București: Centrul de Multiplicarea al Universității din București.
- Popescu, Sofia și Iliescu, Dragoș. 1979. *Probleme actuale ale metodologiei juridice*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Popescu, Tudor, R. și Anca, Petre. 1968. *Teoria generală a obligațiilor*. București: Editura Științifică.
- Popescu, Tudor, R. 1983. *Dreptul comerțului internațional*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- Potra, George. 1975. *Documente privitoare la istoria orașului București (1821-1848)*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Rarincescu, Mihail, G. 1946. *Curs elementar de drept civil român. Vol. I*. București.
- Rădescu, Dumitru. 1997. *Dicționar de drept privat*. București: Editura Mondan'94.
- Rătescu, Const., G., Ionescu-Dolj, I., Periețeanu, I., Gr. et al. 1937. *Codul penal Carol al II-lea adnotat. Vol. III*. București: Editura Librăriei Socec.
- Reghini, Ionel, Diaconescu, Șerban și Vasilescu, Paul. 2013. *Introducere în dreptul civil*. București: Editura Hamangiu.
- Rosetti-Bălănescu, I., Sachelarie, Ovid și Nedelcu, Nic., G. 1947. *Principiile dreptului civil român*. București: Editura de Stat.
- Stătescu, Constantin și Bîrsan, Corneliu. 1980. *Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale*. București: Tipografia Universității din București.
- Stătescu, Constantin și Bîrsan, Corneliu. 1981. *Tratat de drept civil. Teoria generală a obligațiilor*. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.
- Stoicescu, C. 1931. *Curs elementar de drept roman*. București: Institutul de Arte Grafice „Bucovina”.
- Tanoviceanu, I. 1912. *Curs de drept penal. Volumul I-ii*. București: Atelierele Grafice Socec & Co.
- Tanoviceanu, I. 1924. *Tratat de drept și procedură penală. Vol. I*. București: Tip. „Curierul Judiciar”.
- Tudor, Dumitru (coord), Aricescu, Andrei, Bodor, Andrei et al. 1982. *Enciclopedia civilizației romane*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.

- Vasiliu, Teodor, Pavel, Doru, Antoniu, George et al. 1977. *Codul penal al Republicii Socialiste România comentat și adnotat. Partea specială. Volumul II*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Zinveliu, Ioan. 1978. *Contractele civile. Instrumente de satisfacere a intereselor cetățenilor*. Cluj-Napoca: Editura Dacia.